

Onthulling gedenksteen

Willem Frederik Hermans

31 AUGUSTUS 2021

DE NIEUWE KERK AMSTERDAM

*‘Alleen dan is het voor een schrijver de moeite waard
geschreven te hebben, als hij de zekerheid heeft hardop
uit te spreken, wat zijn publiek wel heeft geweten,
maar altijd heeft verzwegen; wat het gedroomd heeft,
maar bij het ontwaken verdrongen.’*

Willem Frederik Hermans
Het sadistische universum I,
VOLLEDIGE WERKEN II (2008), p. 129

ONTWERP GEDENKSTEEN
Piet Schreuders

TEKENING
Franka van der Loo

STEENHAKKER
Henk Welling

ORGELSPEL
Henk Verhoef

PROGRAMMA

WELKOM

Annabelle Birnie
Directeur De Nieuwe Kerk

SCHRIJVERSSTENEN

Paul Mosterd
Adjunct-directeur De Nieuwe Kerk

100 JAAR HERMANS

Raymond Benders
Voorzitter Willem Frederik Hermans instituut

HERMANS LUDENS

Thom Hoffman
Acteur en fotograaf

LOFREDE

Guy Verhofstadt
Oud-premier van België, thans Europarlementariër

TOESPRAAK

Femke Halsema
Burgemeester van Amsterdam

ONTHULLING GEDENKSTEEN

Femke Halsema, Guy Verhofstadt samen met Hermans' familie

DANKWOORD

Ruprecht Hermans

GEDICHT

Gershwyn Bonevacia
Stadsdichter Amsterdam

SLOTWOORD

Paul Mosterd

Aansluitend nodigen wij u uit voor een drankje.



BIOGRAFIE

Willem Frederik Hermans werd op 1 september 1921 in Amsterdam geboren. Hij behaalde zijn gymnasium- β diploma aan het Barlaeus Gymnasium. Aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam studeerde hij af in de fysische geografie, waar hij tevens in 1955 cum laude promoveerde. Hij maakte snel naam als gevreesd criticus, essayist en auteur van romans als *De tranen der acacia's* (1949) en *Ik heb altijd gelijk* (1951), en van verhalen en novellen, waarin hij zijn pessimistische mensbeeld vormgaf, dat hij als onverzadigbare lezer al vroeg had aangetroffen in de werken van Schopenhauer, Céline en Kafka. De oorlogsroman *De donkere kamer van Damokles* (1958) betekende zijn doorbraak bij het grote publiek. In de jaren zestig verschenen onder meer de geruchtmakende polemieken-verzameling *Mandarijnen op zwavelzuur* (1964), *Het sadistische universum* (1964), de roman *Nooit meer slapen* (1966), en een andere grote oorlogsroman *Herinneringen van een engelbewaarder* (1971). In 1973 keerde Hermans Nederland voorgoed de rug toe en vestigde zich in zijn zo geliefde Parijs. De roman *Onder professoren* (1975) was zijn satirische afrekening met het academische milieu in Nederland. In 1977 ontving hij in Brussel de grootste en meest prestigieuze literaire onderscheiding: de Prijs der Nederlandse Letteren, uit handen van de Belgische koning Boudewijn. De belangrijkste Nederlandse literaire prijs, de P.C. Hooftprijs, had hij geweigerd in 1971. Hij bleef onverminderd productief. In 1983 verscheen *Uit talloos veel miljoenen*, in 1987 *Een heilige van de horlogerie* en in 1989 *Au Pair*. In 1991 verhuisde Hermans naar Brussel. Daar schreef hij zijn laatste werken, het Boekenweekgeschenk van 1993 *In de mist van het schimmenrijk* en de roman *Ruisend gruis* (1995). Vanaf zijn vertrek uit Nederland tot aan zijn dood publiceerde hij beschouwingen over een myriade aan onderwerpen, die in zijn 24-delige *Volledige Werken* niet minder dan ca. 4000 pagina's beslaan. Hermans overleed op 27 april 1995. Zijn as werd verstrooid.

Portret met poes Sebastiaan, 1 juli 1955
(© Ed van der Elsen / Nederlands Fotomuseum)



'Ik las...', Amsterdam september 1944
(© W.F. Hermans)



Zelfportret, Voorburg 1952
(© W.F. Hermans)



Zelfportret, Haren (Groningen) 1970
(© W.F. Hermans)



Prijs der Nederlandse Letteren uitgereikt in Brussel door Boudewijn, koning der Belgen, 4 november 1977 (© Agentschap Belga / ANP Photo)



Met Carel Willink op de Place Vendôme in Parijs, ter gelegenheid van Hermans' 60ste verjaardag, september 1981 (© Nico Koster / MAI)



Lezing van Hermans op het NIOD-symposium 1940–1945: *Onverwerkt verleden?* in De Nieuwe Kerk Amsterdam, 7/8 mei 1985 (© Erik Somers / NIOD)



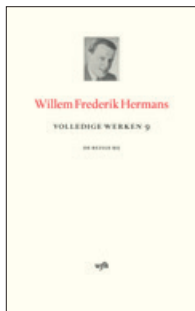
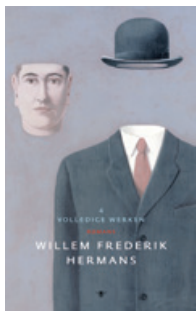
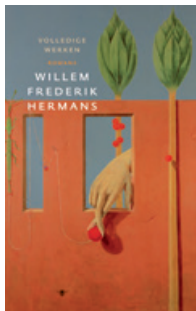
Hermans voor het *Neues Bach-Denkmal* in Leipzig, lente 1985 (© Raymond Benders)



Met Hella S. Haasse in de Sint Jacobskerk te Vlissingen, september 1991 (© Steye Raviez / Collectie Literatuurmuseum)

VOLLEDIGE WERKEN

Sinds 2005 verschijnen bij De Bezige Bij, onder auspiciën van het Willem Frederik Hermans instituut en wetenschappelijk bezorgd door het Huygens Instituut der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, de *Volledige Werken* van Hermans. De in totaal 24 delen verschijnen behalve als publiekseditie ook als luxe editie in cassette.



SCHRIJVERS IN DE NIEUWE KERK

Het zijn allemaal indrukwekkende plekken elders in de wereld waar grote schrijvers worden herdacht: Westminster Abbey in Londen, het Panthéon in Parijs en de Cathedral of Saint John the Divine in New York. De Nieuwe Kerk in Amsterdam sluit zich aan in dit rijtje van schrijverspantheons. Naast de schrijvers die in vorige eeuwen hier werden begraven of herdacht, zoals Joost van den Vondel, Katharyne Lescaillie, P.C. Hooft of Isaïc Da Costa, wordt de traditie van het eervol herdenken van literaire grootheden vandaag de dag voortgezet met schrijversstenen. De meest recente ceremonie vond in 2020 plaats. In aanwezigheid van vele genodigden, waaronder de ambassadeur van Indonesië, onthulde koning Willem-Alexander een gedenksteen ter ere van Multatuli. Andere recente namen zijn Johan Huizinga en Hella S. Haasse. Met de steen voor Willem Frederik Hermans wordt ook een vervolg gegeven aan een bijzondere bijeenkomst in deze kerk in 2005. De Koning, toen nog Prins van Oranje, nam in november van dat jaar in De Nieuwe Kerk het eerste deel in ontvangst van de *Volledige Werken* van W.F. Hermans. Ruprecht Hermans, de zoon van de schrijver, overhandigde het boek. Cees Nooteboom sprak toen een rede uit.



De Nieuwe Kerk Amsterdam, 4 november 2005 (© Marcel Antonisse, ANP Photo)
Het bronzen portret van Hermans is van de hand van Sylvia Willink-Quiel, 1961

De Nieuwe Kerk Amst erdam

DE NIEUWE KERK

Dam Amsterdam

+31 (0)20 626 81 68

nieuwekerk.nl

facebook.com/nieuwekerk

FOUNDER

VRIENDENLOTERIJ

• SINDS 1989 •
WIN MEER, BELEEF MEER

IN SAMENWERKING MET



Willem Frederik Hermans instituut

Huygens Instituut van de Koninklijke

Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Uitgeverij De Bezige Bij

Uitgeverij Van Oorschoot

MET DANK AAN

Stichting Vrienden van De Nieuwe Kerk

Particuliere donateurs / Grote Vrienden

UITVOERING

Team De Nieuwe Kerk

ADVIEZEN

André Cremer

Berry Slok

GRAFISCH ONTWERP

UNA designers

Bij het achterhalen van de rechthebbenden is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Indien toch rechthebbenden menen rechtsgeldige aanspraken te hebben, kunnen zij deze bij De Nieuwe Kerk indienen voor 30 september 2021. Wij zullen de geldigheid van de betreffende aanspraken dan zorgvuldig beoordelen en zo nodig een passende regeling treffen.